

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران
مدرسه علمیه صادقیه تبریز

پایان نامه سطح دو (کارشناسی)

عنوان:

شیوه‌های آموزش عقاید برای نوجوان

استاد راهنما:

حجت الاسلام و المسلمین آقای دکتر سجاد یوسفی

استاد داور:

حجت الاسلام و المسلمین آقای مجتبی نظری

پژوهشگر:

رباب اتفاق

زمستان ۱۳۹۳

تحمیدیه

سپاس خداوند را که باب رحمت بگشود و راه طلب بنمود، در آینه‌ی دل‌ها جلوه کرد و از دریچه‌ی عقول پرتو افکند عاشقان را به تکاپو انداخت، عقول را شیدا ساخت. همه طالب اویند و به سوی او در تک و پویند، سالک راهند و وصال او خواهند:

همه هستند سرگردان چو پرگار پدید آرنده‌ی خود را طلبکار

راهنما فرستاد تا آفریدگان را سوی او خواند، شرایع و فرائض بنهاد و تهذیب نفوس تعلیم

داد که: «قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا * وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا»

درود نامعدود بر او - پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله) - باد و برآل اطهار که حامل اسرار

اویند و اصحاب کبار که ناقل آثار او.

تقدیم

به روح متعالی نوجوانی که از باورهای عمیق و ریشه‌دار بهره‌مند بود و بدان درجه از معرفت نایل آمده بود که جهاد در رکاب امام زمانش را شیرین‌تر از عسل می‌انگاشت.

تقدیر و تشکر

ابتدا از مادر و در ادامه از تمامی پدران عرشی و خاکیم، آنان که مرا به مقصد و مقصود
رهنمون شدند به خصوص استاد بزرگوارم حجت الاسلام و المسلمین جناب آقای دکتر سجاد
یوسفی و تمامی کسانی که مرا در راه نگاشتن پژوهش پیش‌رو یاری نمودند کمال تشکر را دارم .

سخنان جانشین بچه‌ها بخصوص علی را به فکر فرو برد. بعد از اندکی تأمل گفت: به نظر می‌رسد کار عاقلانه‌ای باشد، چون اگر مشکلی برای آن پیش آمده باشد، می‌تواند برایش جایگزین پیدا کند و یک منفعت دیگرش هم این‌که آگاهی پیدا می‌کند که فردی را که توشه را از او یا با راهنمایی او تهیه کرده دوسته یا دشمن؛ چرا که خرابی توشه نشان از دشمنی فردی دارد که آن را به او قالب کرده و می‌خواسته او را به بیراهه و تباهی بکشاند. بعد از این‌که سؤال‌های بچه‌ها تمام شد از جانشین خداحافظی کردند و رفتند تا با تلاش هر چه بیش‌تر صاحب مقام بهتری نزد حاکم باشند.

حالا محمد کم و بیش با دنیا و وظایفش آشنا شده بود، او می‌دانست که دنیا محل گذره و برای کسب جایگاه برتر نزد حاکم باید تابع قوانین او باشد و از دشمن دوری کند، به همین خاطر پدرش خیلی خوشحال بود و خیالش اندکی از بابت او راحت شده بود.

نتیجه

نوجوان مکلف است تا عقیده و باوری بر مبنای تحقیق داشته باشد نه از روی تقلید. با توجه به آیهی «لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا: خداوند کسی را تکلیف نمی‌کند مگر به اندازه‌ی وسعش» و براساس ویژگی شناختی نوجوان، نوجوان توانایی درک عقاید و باور دینی را که مفاهیمی انتزاعی اند را دارست؛ چرا که در غیر این صورت مکلف به آن نمی‌شد. مسأله‌ای که وجود دارد این است که نوجوان که تازه به دنیای انتزاعیات قدم نهاده، نیاز به کمک و حمایت دارد برای همین منظور باید شیوه‌هایی اتخاذ شود که مفاهیم ثقیل باور دینی را برای آموزش این باورها سهل و درعین حال جذاب نماید تا نوجوان مشتاق آموختن آن‌ها گردد تنها چیزی که می‌تواند مانعی برای آموزش باشد این ویژگی نوجوان است که دوست دارد مورد تأیید اطرافیان به خصوص همسالانش باشد و ما برای برداشتن این مانع بایستی جوی را برای نوجوان فراهم آوریم که تا حد امکان در فضایی متدین تنفس نماید تا مبادا که این ویژگی مانعی برای رسیدن ما به هدف شود.

منابع و مآخذ

* قرآن کریم

* نهج البلاغه

کتاب‌های فارسی:

۱. آذربایجانی، مسعود و دیگران، روانشناسی اجتماعی با نگرش به منابع اسلامی، نهم، قم، انتشارات حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۰.
۲. احدی، حسن، جمهوری، فرهاد، روانشناسی رشد ۲، اول، تهران، بنیاد، ۱۳۸۷.
۳. ای‌برک، لورا، روانشناسی رشد، مترجم: یحیی سیدمحمدی، ج ۲، دوم، تهران، ارسباران، ۱۳۸۳.
۴. بهنر، جرد، وانک، میکائیل، نگرش و تغییر آن‌ها، مترجم: علی مهداد، اول، تهران، جنگل، ۱۳۸۴.
۵. پارسا، محمد، روانشناسی رشد، پنجم، رودکی، بعثت، ۱۳۷۲.
۶. حرانی، حسن بن علی ابن شعبه، تحف العقول، مترجم: بهراد جعفری، اول، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۱.
۷. حکیمی، محمود، کاموس، مهدی، مبانی ادبیات کودک و نوجوان، اول، تهران، آرون، ۱۳۸۳.
۸. جویس، بروس و دیگران، الگوهای تدریس ۲۰۰۴، مترجم: محمدرضا بهرنگی، ششم، تهران، کمال تربیت، ۱۳۸۹.
۹. سالاری‌فر، محمدرضا، آشنایی با روان‌شناسی، دوم، قم، هاجر، ۱۳۹۰.

۱۰. سیف، علی اکبر، روانشناسی پژوهشی، بیست و دوم، تهران، آگاه، ۱۳۷۸.
۱۱. شعاری نژاد، علی اکبر، روانشناسی رشد ۲، هفتم، تهران، دانشگاه پیام نور، ۱۳۷۶.
۱۲. صفوی، امان اله، کلیات روش ها و فنون تدریس، دهم، تهران، نشر معاصر، ۱۳۸۴.
۱۳. طباطبایی، محمدحسین، تفسیر المیزان، مترجم: محمد باقر موسوی همدانی، ج ۱۷، قم، جامعه‌ی مدرسین قم، ۱۳۷۴.
۱۴. عباس، قمی، مفاتیح الجنان، مصباح زاده، ششم، قم، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۰.
۱۵. عهد آسمانی (خطبه‌ی غدیر)، دوم، قم، تهیه و تنظیم: مؤسسه‌ی فرهنگی هنری عاشورا، نشر هاجر، ۱۳۹۲.
۱۶. کریمی، یوسف، روانشناسی اجتماعی، چاپ نهم، تهران، ارسباران، ۱۳۸۰.
۱۷. کریمی، یوسف، نگرش و تغییر نگرش، چاپ اول، تهران، نشر ویرایش، ۱۳۷۹.
۱۸. معتمدی، زهرا، رفتار با نوجوان، چاپ سوم، لک لک، ۱۳۷۳.

کتاب‌های عربی:

۱۹. حلی، حسن بن یوسف بن مطهر، نهج الحق والكشف، اول، بیروت، دارالکتاب البنانی، ۱۹۸۲ م.
۲۰. صفار، محمد بن حسن، بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد (صلی الله علیه و آله و سلم)، محقق: محسن بن عباسعلی، ج ۱، دوم، قم، مکتبه آیت الله المرعشی النجفی، ۱۴۰۴ ق.
۲۱. قمی، عباس، سفینه البحار، ج ۲، اول، قم، اسوه، ۱۴۱۴ ق.
۲۲. مازندرانی، محمد صالح بن احمد، شرح الکافی - الاصول و الروضه، محقق: ابوالحسن

شعرانی، ج ۱۲، دوم، تهران، مکتبیه اسلامی، ۱۳۸۲.

۲۳. مجلسی، محمدباقر، بحار الأنوار، محقق: جمعی از محققان، ج ۲۷، بیروت، دوم، دار احیاء

التراث العربی، ۱۴۰۳ق.